

KALINKA, KALINKA, KALINKA MOJA

Hugo Lambrechts-Augustijns

Hoewel het Kalinka-liedje een van de bekendste Russische liedjes is, is het strikt genomen geen echt volksliedje. Het werd pas in 1860 gecomponeerd door de folklorist Ivan Petrovisj Larionov (1830-1889) en voor het eerst ten gehore gebracht in Saratov tijdens een theatervoorstelling die Larionov ook had gecomponeerd. Later werd het uitgevoerd door een koor. *Kalinka* is het verkleinwoord van *kalina*, de Russische benaming van de Gelderse roos of *Viburnum opulus*.

Kalinka, kalinka, kalinka moja mij	<i>Gelders roosje, gelders roosje, gelders roosje van mij</i>
V sadoe jagoda malinka, malinka moja ... Ach, krasavitsa, doesja-devitsa, Poljoebi zje ty menja	<i>In de bessentuin, framboosje, framboosje van mij ... Ach, schoonheid, mooie meid, Word toch verliefd op mij</i>

Kalina is een vorm van *Catharina*, dat in verband gebracht wordt met het Griekse *katharos*, wat rein, schoon en zuiver betekent (vandaar de benaming van de katharen). De naam is een metafoor voor een mooi meisje. Volgens sommigen is het afgeleid van *alkaterin*, waarop de Russische vorm *Ekaterina* wijst. Onder invloed van het Griekse *katharos* zou de *th* er dan ingekomen zijn. Het woord *aeikaterin* wordt ook verklaard als 'de altijd reine'. Bij de Latijnse naam van de Gelderse roos is *Viburnum* een afgeleide vorm van 'vincia' wat 'binden' betekent. De soepele takken van de plant werden vroeger gebruikt als bindmateriaal. 'Opulus' is een Spaanse esdoornsoort waarvan de bladeren sterk lijken op die van de Gelderse roos. Deze plant werd voor het eerst geteeld in Gelderland, vandaar de naam Gelderse roos.

De Gelderse roos groeit op tamelijk vochtige en voedselrijke bodems langs bosranden, houtwallen en slootkanten, meestal in valleien. De plant geniet bij voorkeur van wat schaduw. Is de groeiplaats te droog dan houdt hij het niet uit, maar ook te natte standplaatsen mijdt hij. De bloem wordt door insecten bezocht vanwege de honing. Gelderse roos bloeit in mei en juni met witte bloemetjes die in platte tuilen voorkomen. De rode giftige vruchten worden door weinig vogels gewaardeerd. De vruchten bevatten *coumarinen*, *diterpenen* en *glycosiden* die ernstige spijsverteringsklachten kunnen veroorzaken. Na koken zijn de vruchten eetbaar. In Balkanlanden worden ze traditioneel verwerkt in vruchtenmousse. De Gelderse roos is inheems in Europa behalve in het warme zuiden. In minder warme streken van Noord-Amerika ontdekten indianen verscheidene medicinale werkzaamheden van de plant.

Ivan Petrovisj Larionov verheerlijkte dus de talrijke medicinale eigenschappen van de Gelderse roos in zijn lied als een mooi meisje. Daar is geen medicijn tegen opgewassen.